

PROJECCIÓ

468

Antiga Audiència, divendres 1 de febrer de 2008.

El romance de Astrée i Céladon

Les amours d'Astrée et de Céladon, Eric Rohmer (2007)

La setena essència del palimpsest. Una novel·la pastoral del segle XVII que recrea el segle V amb una mirada del segle XXI, des del punt de vista d'un dels darrers genis vius del cinema europeu.

Qui no coneix Eric Rohmer?

Jean-Marie Maurice Scherer era un professor de literatura aficionat a la Cinemateca francesa que va publicar una sola novel·la, *Elisabeth*, amb el pseudònim de Gilbert Cordier, fins que va passar a formar part de *Cahiers du Cinéma* on va arribar a cap de redacció i, posteriorment, va fundar amb Godard la *Gazette du Cinéma* per passar finalment a la direcció, amb el nom d'Eric Rohmer. Eric per Eric von Stroheim, el director de cinema austro-hongarès i Rohmer per Sax Rohmer, l'autor de la sèrie *Fu-Manchú*; els seus dos grans referents. Com la majoria dels grans noms de *Cahiers* -Chabrol, Resnais i Truffaut- va acabar fent cinema perquè, de fet, en paraules del mateix Rohmer, eren "cineastes que havien fet una mica de crítica per començar".

Actualment, amb 87 anys segueix treballant incansablement, oferint-nos les seves imatges que parlen per sí mateixes: "... jo no dic coses en les meves pel·lícules, jo mostro gent que parla i es mou com els

paisatges, les cares, els gests i comportaments ..."

El seu cinema és un cinema que conjuga perfectament el text i la imatge. Sovint trobem referents pictòrics com el quadre de *Madame Recamier* (1800) de Jacques Louis David en *La Marquise de O* (1976) o el de *La gran Odaliscia (1814) d'Ingrés* a *L'Amour l'après-midi*, (1972) . En l'obra que avui presentem hi ha tres quadres que adquireixen un protagonisme indiscutible. *L'amor i psique (Simon Vouet 1626-29)*, que apareix citat en la novel·la original i que guia l'estratègia de *Céladon* portant-lo a donar compliment a tots els desitjos de *Astrée* per tal de no ser descobert. Els altres dos són *Saturn vençut per l'amor*, del mateix Vouet i *El judici de Paris* de Jacques Blanchard., que els amants de la pintura gaudiran identificant. Això no treu que davant una composició pictòrica perfecta ens pugui oferir uns diàlegs sòlids que fonamenten la importància del text en el seu cinema.

A diferència de molts altres cineastes que aposten per una cinefília exclusivista que només sap de cinema i no té referents en les altres arts, Rohmer reclama la necessitat d'una vasta cultura i el coneixement de les arts per fer cinema. No és una postura falsa, tramada amb la finalitat de donar una patina intel·lectual al seu cinema, sinó una manera d'entendre el setè art, potser, una manera de viure.

Un profund sentiment ètic del cinema.

Rohmer és una cineasta èticament incontestable. En primer lloc perquè mai va utilitzar la crítica com a plataforma i en segon perquè sempre ha mostrat una preocupació obsessiva pels modes de representació o com abordar la narració del passat des del nostre present.

La pel·lícula que avui presentem és l'adaptació d'una novel·la d'Honoré d'Urfé del segle XVII de més de 5.000 pàgines que, en mans de Rohmer, esdevé un interessant pont entre Shakespeare, la comèdia

pastoral del barroc francès i la comèdia moderna, que ens acaba demostrant que els arquetipus de la cultura clàssica ressusciten constantment en les ficcions del present, adoptant formes diferents però mantenint les seves essències.

Entre els anys 64 i 69 Rohmer va produir una sèrie de programes per a la televisió escolar francesa on es plantejava el desfasament entre els textos literaris d'un moment històric concret (*El Quixot*, *Els Salons de Diderot*) i la seva posta en escena en un altre context històric. Posteriorment en els seus *Contes morals*, utilitza un narrador que construeix un món que entra en contradicció amb les imatges del director. Posa en evidència que la puresa de la posada en escena és un quimera tan o més feixuga que la recerca del Graal. Així doncs, l'obra fílmica només pot aspirar a destil·lar l'obra literària i, per tant, la funció del cinema és dialogar amb el text.

En aquest cas, el que Rohmer destil·la per nosaltres, internautes del segle XXI, és l'eix que vertebrava la comèdia: l'art de l'engany (tema clau en la literatura barroca) i la idea del món com a representació i, per aquest motiu, prescindeix d'un estol de personatges que poblen l'obra original per centrar-se en Astrée, i Céladon.

L'argument parteix del fet que la jove protagonista creu veure com el seu estimat, Céladon, accedeix als desitjos dels seus pares i es compromet amb la jove Amyntha, que ells li han triat com a futura esposa. Per aquest motiu Astrée se sent traïda i refusa Céladon que haurà de recuperar el seu amor mitjançant un altre engany. Disfressant-se de dona per poder estar a prop de l'estimada.

Astrée fonamenta la seva vida sobre fets que no han passat (el

compromís i la mort de Céladon) i només el desig travestit tornarà a la vida el seu estimat que, d'alguna manera, havia mort ella mateixa empesa pel seu "raciocini irracional", tema recurrent en l'autor que sovint col·loca els personatges en un atzucac que els incapacita per avançar en les seves trajectòries personals.

I, com anàvem dient al principi, tot plegat no els comença a sonar a Shakespeare o, més recentment, a les comèdies del Hollywood clàssic com *La fiera de mi niña* de Howard Hawks?. Sí, doncs si és així han entès que aquesta és la principal aportació d'un dels mestres, encara vius, del cinema francès, portar-nos a la pantalla temes de sempre que, en aquest cas, tenen el seu origen en el segle V, vistos des del XVII, amb una òptica del XXI, tot ambientat amb un seguit de referents pictòrics de l'època. A veure qui pot oferir més?

Fitxa tècnica.

Tècnics

Director: Eric Rohmer
Guió: Eric Rohmer sobre la novel·la d'Honoré d'Urfé
Muntatge: Mary Stephen
Fotografia: Diane Baratier
Vestuari: pierre-Jean Larroque
Companyia productora: Rezo Films, Compagnie Eric Rohmer i Alta Producció
Nacionalitat: Francessa
Durada: 109 minuts
Estrena: 5 de setembre 2006

Actors

Stephanie de Crayencour: Astrée

Andy Gillet: Céladon
Cécile Cassel: Léonide

Veronique Reymond: Galathée
Rosette: Sylvie
Jocelyn Quivrin: Leydas

Priscilla Gallard: Amynthe

Filmografia

2006
Les amours d'Astrée i Céladon
2004
Triple Agent
2000
L'Anglaise et le duc
1998
Conte d'automne
1996
Conte d'été
1995
Les rendez-vous de Paris
1993
L'arbre le maire et la médiatèque.
1992
Conte d'hiver
1990
Conte de printemps
1987
L'ami de mon amie
1986
Le rayon verd
1984
Les nuits de la pleine lune
1983
Pauline à la plage
1978
Perceval de Gallois
1976
Die Marquise von O

(...)